

DCM

Dementia Care Mapping

Un instrument d'observació i valoració de la qualitat assistencial

Dossier 2017

Certificat per:

ALZHEIMERCATALUNYA

Tu decideixes. La demència no.

DEMENTIA CARE MAPPING

DMC, l'eina de referència per a treballar amb les persones amb demència.

El senyor Arnau està assegut en una taula del menjador de la residència Onada Deltebre. Està menjant el seu primer plat del menjar i sembla que li agrada. Arnau pateix una demència i no és capaç de manifestar per ell mateix les seves preferències.

Per això està al seu costat la Marta, una mapadora (persona formada en DCM) del centre que porta des de primera hora del matí observant i prenent notes de tot allò que li causa malestar i benestar, per elaborar un mapa sobre ell.

El mapa, és l'eina principal de l'Dementia Care Mapping (DCM), la metodologia d'observació intensiva i detallada a temps real que permet treballar amb persones amb demència que resideixen en entorns assistencials especialitzats. Per fer un mapa, Marta ha de realitzar una observació d'unes 6 hores del resident, fixant-se i apuntant tots els detalls. Va fent anotacions cada 5 minuts sobre l'estat d'ànim i la implicació del resident; així com també de quina ha estat l'activitat predominant durant aquest període.

Observa també si rep interaccions per part del personal que l'atén, les avalua i determina quina repercussió tenen per al resident. Amb tota la recopilació de dades i conductes, Marta obté després d'un valor d'ànim-implicació-recollida d'activitats, etc ... que determinarà el grau de benestar que manifesta el señor Arnau i també permetrà establir les pautes d'actuació per enfrontar i gestionar la evolució de la malaltia.

Exemples com aquests són els que es van posar en comú la quarantena de professionals de l'Onada Serveis, molts d'ells de centres de les Terres de l'Ebre, que van assistir dimarts a Tarragona, a una formació exclusiva impartida per Alzheimer Catalunya Fundació, l'única organització a nivell estatal que té delegada la formació en DCM a professionals. Aquesta metodologia va ser desenvolupada per dos professors de la Universitat de Bradford (Regne Unit) a finals dels anys 80 i actualment es treballa amb ella en més de 15 països.

El DCM està pensat perquè a les persones amb un deteriorament cognitiu que no poden expressar el que necessiten o com se senten, se'ls pugui proporcionar un millor nivell de benestar mitjançant l'observació. Marta Arlades fa 3 anys que és mapadora a la Onada Deltebre i reconeix que és una experiència que "omple com a persona" perquè li permet posar-se en la pell

del resident i apropar-se a ell a través de la vida emocional. El DCM és una "eina transversal que funciona independentment del grau de deteriorament de la persona", tal com defineix l'Elena Fernández, encarregada de la formació i consultoria d'Alzheimer Catalunya, on és l'equip qui "es mou al voltant de la persona, fixant-se en ella i en el seu context, no en la demència "

Amb aquest enfocament, el DCM s'usa com a directriu en el desenvolupament de l'Atenció Centrada en la Persona, una nova perspectiva de treball implantada a tots els centres de la Onada que valora de forma prioritària a les persones, intentant que desenvolupin de la manera més autònoma possible el seu projecte de vida i procurant obtenir sempre el seu benestar.

**Article publicat en el "Diari mes Ebre"
4 de Març de 2016**

QUÈ ÉS EL DEMENTIA CARE MAPPING?

El Dementia Care Mapping (DCM) ofereix un mètode per identificar l'excel·lència de l'atenció des del punt de vista de la persona amb demència, receptora d'aquesta atenció.

Aquest instrument intenta mesurar els elements tant de la qualitat de vida com de la qualitat de l'atenció. Originàriament pensat per a la pràctica assistencial, l'objectiu principal és transformar la cultura organitzativa d'un centre assistencial a un model d'Atenció Centrada en la Persona i capacitar els seus equips mitjançant un programa de millora contínua de la qualitat.

El mètode i el seu sistema de codificació es van desenvolupar originàriament a partir de moltes hores d'observació etològiques en residències, centres hospitalaris i centres de dia del Regne Unit (Kitwood i Bredin, 1994). És un conjunt d'eines d'observació que s'uneixen en un instrument per al desenvolupament de les pràctiques d'Atenció Centrada en la Persona i que, també s'usa per a la investigació. D'aquesta manera, el Dementia Care Mapping és tant un instrument de procés organitzatiu, com un instrument de valoració.

PRACTICABILITAT DEL DEMENTIA CARE MAPPING

Com poden utilitzar les dades d'una avaluació de Dementia Care Mapping?

El Dementia Care Mapping pot utilitzar-se per millorar la qualitat de la pràctica assistencial centrada en les persones a diferents nivells.

➤ **Plans d'atenció individualitzada**

Resulta molt apte per a millorar el benestar i la qualitat de vida de les persones amb demència en un nivell d'elaboració de plans d'atenció individualitzada. L'anàlisi de mapes de cada individu ens nodreixen d'informació sobre com optimitzar el benestar d'una persona al llarg del dia. Les petites coses que provoquen alegria o angoixa i que és fàcil passar per alt en contextos d'atenció generalitzada, es fan patents durant el procés de mapar. Aquest es pot elaborar de tal manera que garanteixi a les persones l'oportunitat d'experimentar el benestar més sovint.

➤ **Organització de l'atenció**

A nivell del grup, per exemple en la gestió d'una unitat hospitalària o una residència, el Dementia Care Mapping pot fer-se servir per millorar l'organització de l'atenció en la direcció d'un enfocament més centrat en la persona i menys en les tasques. Una anàlisi d'alguns dels moments clau en la vida quotidiana- les hores dels àpats, les sessions d'activitats o els canvis de torn- sovint ens indica el tipus de modificacions que convenen efectuar per millorar els nivells de benestar de tot el grup d'usuaris del servei. Gestió de recursos i formació de personal.

A nivell d'organització dels centres assistencials, les dades del Dementia Care Mapping poden facilitar la presa de decisions en relació amb les habilitats i coneixements necessaris i la formació del personal. El Dementia Care Mapping ens dona informació sobre el tipus d'habilitats que fomenten el benestar i, per tant, pot resultar molt útil en el moment de definir perfils i programes de formació del personal ajustats a les necessitats del centre a partir d'exemples específics d'experiències viscudes en el propi centre.

➤ **Seguiment del canvi i elaboració d'informes**

El valor afegit del Dementia Care Mapping és que pot servir també per efectuar un seguiment dels diferents canvis en tots aquests nivells i avaluar així, si aquests canvis han tingut algun efecte. Les dades del DCM poden analitzar per tal de fer seguiment dels canvis tant a nivell de l'individu com a nivell del centre. Al Regne Unit, diferents consells reguladors han citat el Dementia Care Mapping com a exemple de pràctica a seguir.

Les dades del DCM, també poden resultar molt útils en el procés d'elaboració d'informes per part dels serveis d'Inspecció i altres organismes similars. No obstant això, no es pot oblidar que aquestes dades són susceptibles de canviar i que és important mantenir la confidencialitat de les participants i dels equips mapats. Els informes externs només haurien de fer ús de les dades degudament estructurats per evitar que els diferents centres no puguin ser identificats a través dels resultats en Dementia Care Mapping.

OBJECTIUS I CONTINGUTS

El DCM és una eina de perfeccionament de les pràctiques assistencials, que ajuda a comprendre què representen la dependència i la vulnerabilitat.

Al llarg dels anys, s'han desenvolupat diversos nivells de formació per dotar els usuaris del DCM de diferents graus d'especialització.

Els objectius generals del curs bàsic són:

- ✓ Facilitar la presa de decisions per millorar l'atenció assistencial a nivell individual i grupal
- ✓ Reconèixer què oscil·lacions es produeixen en els nivells de benestar i malestar de grups i individus al llarg del dia
- ✓ Identificar com passen el temps les persones amb demència i quina relació té això amb el benestar i el malestar relatiu
- ✓ Identificar com passen el temps les persones amb demència i quina relació té això amb el benestar i el malestar relatiu
- ✓ Valorar quines actituds del personal fomenten l'atenció centrada en la persona i quins la debiliten

- ✓ Capacitar els participants d'un instrument de valoració que els permeti reconèixer la interdependència entre la qualitat de l'atenció i la qualitat de vida relativa de les persones amb demència, d'acord amb els paràmetres de l'atenció centrada en la persona
- ✓ Dotar els participants de valors que els ajudaran a elaborar plans d'atenció individualitzats, de manera que puguin millorar la qualitat de vida a les persones que pateixen demència.
- ✓ Capacitar a través de les anàlisis dels diferents tipus de dades del DCM, de reconèixer una perspectiva equilibrada de l'atenció que s'ofereix al centre
  - Dades sobre la Categoria del Comportament
  - Dades sobre l'Estat d'ànim i implicació
  - Detractors personals
  - Potenciadors personals
  - Altres observacions rellevants

Continguts:

- ✓ Introducció al DCM i Principis de l'Atenció Centrada en la Persona.
- ✓ Benestar, malestar, estat d'ànim i implicació.
- ✓ DCM i els seus mètodes de codificació.
- ✓ Guia pràctica en la codificació.
- ✓ Regles operacionals.
- ✓ Detractors Personals i Potenciadors Personals.
- ✓ Anàlisi de les dades.
- ✓ Devolució del DCM.
- ✓ Realització del mapeig i fiabilitat entre avaluadors.
- ✓ Interpretació de les dades DCM.

DOCENTS

Josep Vila i Miravent

Llicenciat en Psicologia per la Universitat Autònoma de Barcelona, Màster en Gerontologia clínica per la Universitat del Sud de Califòrnia, Los Angeles, USA i Màster en Teràpia Sistèmica-familiar per la Universitat Autònoma de Barcelona. Del 1995 a 2002 ha treballat en l'obra social de Caixa de Terrassa com a psicòleg clínic en la residència assistida per a gent gran i en la Unitat i Centre de dia específic per a persones amb demència.

Des de l'any 1995 és col·laborador en diversos projectes d'ajuda a les famílies de la Fundació Alzheimer Catalunya Fundació. De 2002 a 2007, ha estat el responsable dels programes de gent gran d'IPSS (Institut per a la promoció social i de la salut) i ha estat director tècnic de la residència i centre de dia La Sagrera (Barcelona) pertanyent a l'ICASS.

Des de 2008 és el responsable del Servei de teràpia de família i de l'àrea de gestió del coneixement de l'Alzheimer Catalunya Fundació, així com professor associat del departament de psicologia evolutiva i d'educació de la Facultat de Psicologia de la Universitat de Barcelona. És formador certificat en Dementia Care Mapping per la Universitat de Bradford del Regne Unit.

Elena Fernández Gamarra

Llicenciada en psicologia per la Universitat de Barcelona i Màster en gerontologia clínica per la Universitat del Sud de Califòrnia, Los Angeles, USA. Postgrau en Direcció d'Empreses per EADA, Barcelona, l'any 2004. Ha participat en seminaris experiencials "Autoritat, lideratge i management". Certificada en Consultoria i Canvi per la Tavistock Institut de Londres, UK, al 2016.

Des de 1998 al 2000 ha treballat com a psicòloga en un centre residència. Des de 1998 col·labora en diversos projectes d' Alzheimer Catalunya Fundació i des de l'any 2000 al 2017 ha estat la seva directora. Actualment desenvolupa l'àrea de Consultoria i Formació.

Formadora certificada en Dementia Care Mapping per la Universitat de Bradford i responsable de la implementació del DCM a l'estat espanyol. Experta en el desenvolupament d'equips orientats a les persones i acompanyament en el canvi de cultura organitzativa. Membre de la Xarxa Europea de Reminiscència i del Grup Internacional d'Implementació del DCM.